

Результати експериментального дослідження показали, що первинні образи-стереотипи юриста, сформовані у студентів-першокурсників, мають яскраво виражені гендерні ознаки. При цьому з'ясовано, що особистісні стереотипи, як форма індивідуальної свідомості випускника середньої школи, виконують соціально-регулюючу функцію, виступаючи важливою складовою системи факторів. Вони впливають на формування цілей відносно визначення напрямку подальшої професійної освіти та мотивації для вступу до відповідного закладу вищої освіти, що відображається у сертифікаційних оцінках за результатами ЗНО.

За результатами дисперсійного аналізу результатів анкетування студентів-першокурсників зроблено висновки щодо впливу фактора "оцінка ЗНО з історії" на розподіл рейтингових оцінок характеристик образу "юрист" та його сили залежно від статі студентів. Визначено доцільність врахування цього впливу та створення відповідних дидактичних умов для формування об'єктивного образу юриста-професіонала з метою забезпечення ефективності процесу підготовки майбутніх правників.

Акцентовано увагу на доцільності реалізації в освітньому процесі таких дидактичних моделей, які забезпечують рівні можливості особистісного самовираження, вияви активності та ініціативності студентів обох статей. Одним із чинників досягнення цієї мети визначено використання активних комунікаційних процесів на основі гендерного вирівнювання способів спілкування: організація дискусій та спільного обговорення навчальних проблем та професійних практичних ситуацій, рольових ігор із залученням студентів обох статей. Перевага має надаватися колективним методам та формам організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, їх роботи у змішаних групах.

Сформульовано гіпотезу, що сертифікаційні оцінки ЗНО випускників гімназії відобразатимуть мотивацію учнів щодо вибору напрямку подальшого навчання у ліцеї відповідного профілю, яка матиме при цьому гендерні ознаки.

ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ГЕОГРАФІЇ

А. В. Топузова, канд. пед. наук

Відомо, що хронологічне мислення є незамінним інструментом для структурування фактологічного опису подій і надання сенсу їх послідовності, наприклад, черговості й логічної обумовленості географічних відкриттів і досліджень. Очевидно, без хронології низка подій виглядає безглуздою, а правильне розуміння учнями окремих

відкриттів і масштабних процесів, зумовлених соціальним і технологічним прогресом, обумовлюється відповідною інтерпретацією цих подій, формуванням логічного образу “часової шкали”, на якій взаємопов’язано розміщено дати, події й персоналії відповідних історичних діячів.

Формування навичок хронологічного мислення реалізується виключно шляхом розв’язання спеціальним чином структурованої системи завдань, спрямованих на застосування цих навичок безпосередньо в процесі навчання. Водночас важливим є належний рівень умінь перевірки сформованості хронологічних навичок здобувачів загальної середньої освіти із застосуванням добре продуманих екзаменаційних завдань по завершенню різних етапів навчання.

Хронологічний підхід до вивчення географії є одним із важливих чинників забезпечення якісної географічної освіти, яка має формувати в учнів цікавість і захоплення світом, що залишаться з ними на все життя. Широке залучення мережевих технологій у навчальному процесі забезпечує сьогодні доступ усіх учасників навчально-виховного процесу до великих обсягів фактологічного матеріалу. Здобувачі загальної середньої освіти мають можливість самостійно та постійно поповнювати знання про різні місця, людей, ресурси природного і людського середовища, оскільки наявність і постійне оновлення актуальної інформації в базах мережевих ресурсів випереджає фактологічний матеріал підручника. Однак самостійне оновлення учнем своїх знань шляхом використання цих ресурсів не є систематизованим. Саме хронологічний підхід до розвитку подій дає змогу пов’язати фактологічний матеріал на єдиній основі, що уможлиблює більш глибоке розуміння ключових фізичних, просторових і соціальних процесів на Землі.

На підґрунті хронологічного підходу можуть бути сформульовані теми навчальних проектів, у процесі виконання яких учні, як показує практика, широко використовують можливості інформаційно-комунікаційних технологій. Самостійна робота над навчальним проектом формує навички пошуку, збирання, накопичування, аналізу та інтерпретації джерел географічної інформації, включаючи карти, діаграми, глобуси, аерофотознімки і географічні інформаційні системи. Ще одним стимулом розширення хронологічного підходу у викладанні географії може бути збільшення використання хронологічних фактів у завданнях, на основі яких оцінюється рівень знань, що формуються в процесі (формувальна оцінка) і на рубіжних етапах навчання (підсум-

кова оцінка). Хронологічні навички можуть бути перевірені з використанням як закритих завдань (тестів із множинним вибором відповіді, упорядкування дат, подій тощо), так і завдань із відкритою відповіддю (есе). Результати проміжного оцінювання надають учителю можливість проаналізувати, які аспекти хронологічного мислення особливо впливають на засвоєння знань.

ПРО ПРАВИЛЬНУ ФОРМУ ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Л. П. Дворецька, н. с.

Перехід на новий формат проведення ДПА випускників гімназій відповідно до документа “Стратегія розвитку освітніх оцінювань у сфері загальної середньої освіти в Україні до 2030 року” та сертифікація вчителів спонукають їх до підвищення кваліфікації з питань теорії та практики стандартизованих вимірювань та основ тестології. На заміну звичного для вчителя математики розв’язування тестових завдань (далі – ТЗ) у готових до використання тестах повинно прийти розуміння переваг і недоліків кожної форми ТЗ, уміння виявляти дефекти ТЗ, надавати експертний висновок щодо якості ТЗ за його психометричними характеристиками тощо.

У вітчизняній практиці ЗНО (ДПА) з математики для учнів 11-х класів, використовуються ТЗ з вибором однієї правильної відповіді (з п’яти її варіантів), на встановлення відповідності, відкритої форми з короткою відповіддю (структуровані й неструктуровані завдання) й відкритої форми з розгорнутою відповіддю. За В. Аванесовим, “форма завдання є правильною, якщо вона дає змогу точно виразити зміст, є зрозумілою для всіх тестованих, й унеможливує появу хибних відповідей за формальними ознаками”. Аналіз теоретичних джерел з конструювання тестів і тестових завдань та узагальнення власного досвіду з укладання стандартизованих тестів ЗНО свідчать про необхідність уточнення цього поняття. “Форма завдання є правильною, якщо вона дозволяє точно виразити зміст, є зрозумілою для всіх тестованих, й унеможливує появу хибних і *правильних* відповідей за формальними ознаками”.

Розглянемо ТЗ Державного іспиту з математики 2017 р. для учнів 3-го класу гімназій Польщі